॥ सञ्जय उवाच ॥ सायाह्ने निहतो भूमौ धार्त्तराष्ट्रान् विषादयन् । पाञ्चालानां ददौ हर्षं भीष्मः कुरुपितामहः ।
स शेते शरतल्पस्थो मेदिनीमस्पृशंस्त्वचा । भीष्मे रथात् प्रपतिते प्रच्युते धरणीतले ।
हाहेति तुमुलः शब्दो भूतानां समपद्यत । सीमाद्वये निपतिते कुरूणां समितिञ्जये ।
सेनयोरुभयोराजन् क्षत्रियान् भयमाविशत् । भीष्मं शान्तनवं दृष्ट्वा विशीर्णकवचध्वजं ।
कुरवः पर्य्यवर्त्तन्त पाण्डवाश्च विशाम्पते । खं तमः संवृतमभूदासीद्भानुर्गतप्रभः । ५००
ररास पृथिवी चैव भीष्मे शान्तनवे हते । अयं ब्रह्मविदां श्रेष्ठो ह्ययं ब्रह्मविदां वरः ।
इत्यभाषन्त भूतानि शयानं पुरुषर्षभं । अयं पितरमाज्ञाय कामार्त्तं शान्तनुं पुरा ।
ऊर्द्ध्वरेतसमात्मानं चकार पुरुषर्षभः । इति स्म शरतल्पस्थं भारतानां महत्तमं ।
ऋषयस्त्वभ्यभाषन्त सहिताः सिद्धचारणैः । हते शान्तनवे भीष्मे भारतानां पितामहे ।
न किञ्चित् प्रत्यपद्यन्त पुत्रास्तव हि मारिष । विषन्नवदनाश्चासन् हतश्रीकाश्च भारत । ५००५
अतिष्ठन् व्रीडिताश्चैव ह्रिया युक्तास्त्वधोमुखाः । पाण्डवाश्च जयं लब्ध्वा सङ्ग्रामशिरसि स्थिताः ।
सर्व्वे दध्मुर्म्महाशङ्खान् हेमजालपरिष्कृतान् । हर्षात्तूर्य्यसहस्रेषु वाद्यमानेषु चानघ ।
अपश्याम महाराज भीमसेनं महाबलं । चिक्रीडमानं कौन्तेयं हर्षेण महता युतं ।
निहत्य तरसा शत्रुं महाबलसमन्वितं । संमोहश्चापि तुमुलः कुरूणामभवत्ततः ।
कर्णदुर्य्योधनौ चापि निश्वसेतां मुहुर्म्मुहुः । तथा निपतिते भीष्मे कौरवाणां पितामहे । ५०१०
हाहाभूतमभूत् सर्व्वं निर्म्मर्य्यादमवर्त्तत । दृष्ट्वा च पतितं भीष्मं पुत्रो दुःशासनस्तव ।
उत्तमं जवमास्थाय द्रोणानीकमुपाद्रवत् । भ्रात्रा प्रस्थापितो वीरः स्वेनानीकेन दंशितः ।
प्रययौ पुरुषव्याघ्रः स्वसैन्यञ्च विषादयन् । तमायान्तमभिप्रेत्य कुरवः पर्य्यवारयन् ।
दुःशासनं महाराज किमयं वक्ष्यतीति च । ततो द्रोणाय निहतं भीष्ममाचष्ट कौरवः ।
द्रोणस्तत्राप्रियं श्रुत्वा सहसा न्यपतद्रथात् । स संज्ञामुपलभ्याशु भारद्वाजः प्रतापवान् । ५०१५
निवारयामास तदा स्वान्यनीकानि मारिष । विनिवृत्तान् कुरून् दृष्ट्वा पाण्डवाश्च स्वसैनिकान् ।
दूतैः शीघ्राश्वसंयुक्तैः समन्तात् पर्य्यवारयन् । निवृत्तेषु च सैन्येषु पारम्पर्य्येषु सर्व्वशः ।
निर्म्मुक्तकवचाः सर्व्वे भीष्ममीयुर्नराधिपाः । व्युपरम्य ततो युद्धाद्योधाः शतसहस्रशः ।
उपतस्थुर्म्महात्मानं प्रजापतिमिवामराः । ते तु भीष्मं समासाद्य शयानं भरतर्षभं ।
अभिवाद्यावतिष्ठन्त पाण्डवाः कुरुभिः सह । अथ पाण्डून् कुरूंश्चैव प्रणिपत्याग्रतः स्थितान् । ५०२०
अभ्यभाषत धर्म्मात्मा भीष्मः शान्तनवस्तदा । स्वागतं वो महाभागाः स्वागतं वो महारथाः ।
तुष्यामि दर्शनाच्चाहं युष्माकममरोपमाः । अभिमन्त्र्याथ तानेवं शिरसा लम्बताऽब्रवीत् ।
शिरो मे लम्बतेऽत्यर्थमुपधानं प्रदीयतां । ततो नृपाः समाजह्रुस्तनूनि च मृदूनि च ।
उपधानानि मुख्यानि नैच्छत्तानि पितामहः । अथाब्रवीन्नरव्याघ्रः प्रहसन्निव तान्नृपान् ।
नैतानि वीरशय्यासु युक्तरूपाणि पार्थिवाः । ततो वीक्ष्य नरश्रेष्ठमभ्यभाषत पाण्डवं । ५०२५